

LIEKSAN KAUPUNGIN LAUSUNTO VM:LLE SELVITYSMIEHEN LUONNOKSESTA
HALLITUKSEN ESITYKSEKSI VALTIONOSUUSJÄRJESTELMÄN UUDISTAMISESTA

676/11.110/2013

KH § 71

Hallitusohjelman mukaan valtionosuusjärjestelmä uudistetaan osana kuntarakenneuudistusta. Järjestelmää uudistetaan ja selkeytetään.

Valtiovarainministeriön asettama selvitysmies Arno Miettinen on valmistellut kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain uudistamista kevästä 2012 alkaen.

Valtiovarainministeriö lähetti 17.12.2013 selvitysmiehen uudistusesitykset ja kriteerit kuntakohtaisine laskelmineen kunnille kommentoitavaksi. Lieksan kaupunki antoi kommenttinsa 16.1.2014 (KH § 16 13.1.2014, § 27 20.1.2014)

Valtiovarainministeriö pyytää nyt kaupunginhallitukselta lausuntoa selvitysmiehen luonnoksesta hallituksen esitykseksi. Lausuntopyyntö on esityslistan **liitteenä 5**. Lausuntopyyntö liitteineen löytyy valtiovarainministeriön internet-sivuilta osoitteesta: http://www.vm.fi/vm/fi/04_julkaisut_ja_asiakirjat/03_muut_asiakirjat/20140204Valtio/name.jsp

Lausunnot pyydetään toimittamaan ministeriölle sähköpostilla viimeistään 4.4.2014 klo 16 mennessä.

Lausuntopyynnön liitteessä ovat kuntakohtaiset laskelmat esitetyn valtionosuusjärjestelmän mukaisista valtionosuuksista, sekä niiden vertailu nykyisen järjestelmän summiin vuoden 2014 tassossa. Lieksan kaupungin valtionosuus olisi esitetyillä laskentakriteereillä vuonna 2014 jäänyt 1,4 miljoonaa euroa (113 euroa / asukas) pienemmäksi kuin nykyisellä järjestelmällä.

Aiemmin annettuihin kommentteihin pohjautuva luonnos Lieksan kaupungin lausunnoksi valtionosuusuudistusesityksestä **liitteenä 6**.

Vs. kj. Matti Taponen: Kaupunginhallitus

antaa **liitteen 6** mukaisen lausunnon selvitysmiehen luonnoksesta hallituksen esitykseksi valtionosuusjärjestelmän uudistamisesta.

Päätös: Hyväksyttiin.

Lisätietoja: Kaupunginkamreeri Johanna Tähkiö, puh. 04010 44020, sähköposti johanna.tahkio@lieksa.fi

Toimistonhoitaja Mirja Turunen, puh. 04010 44005, sähköposti

Pöytäkirjan tarkastajat: M.R. P.T.

mirja.turunen@lieksa.fi

Jakelu

Valtiovarainministeriö

Pöytäkirjan tarkastajat: *M.R. R.T.*

Valtiovaraministeriö

Kunta- ja aluehallinto-osasto

Lausuntopyyntö VM064:01/2012

Lieksan kaupungin lausunto selvitysmiehen luonnoksesta hallituksen esitykseksi valtionosuusjärjestelmän uudistamisesta

Yleistä valtionosuusudistusesityksestä

Kunnan peruspalvelujen valtionosuudella ja siihen kuuluvalla verotuloihin perustuvalle valtionosuuksien tasauksella pyritään turvaamaan kuntien mahdollisuudet järjestää riittävän yhtenäiset peruspalvelut eri osissa maata kohtuullisella vero- ja maksutasolla.

Selvitysmiehen esityksessä valtionosuusjärjestelmän uudistamisesta pyritään uudistamaan ja selkeyttämään valtionosuuksien määrittämiskriteereitä. Kriteerien vähentäminen, niiden perustuminen todettuihin kustannusvaikutuksiin sekä laskennan yksinkertaistaminen ovat kannatettavia tavoitteita, ja uudistus on siten tarpeellinen.

Ehdotettavat kriteerit

Uuden järjestelmän peruspalvelujen valtionosuuden laskennalliset kustannukset perustuvat keskeisesti ikäryhmittäisiin kustannuksiin ja sairastavuuteen. Ikäryhmähinnollitellun yhdistämisen yhteen hintaan ikäryhmää kohti yksinkertaistaa laskeilma.

Ikärankteen painoarvoa laskennallisissa kustannuksissa on laskettu ja samalla painopistettä on muutettu nuorempiin ikäryhmiin. Muutoksen siirtymä on aivan illan jyrkkä. Varsinkin Itä-Suomessa väestön elinikä on koko maata alhaisempi ja viimeiset sekä usein kallit hoitokustannukset tulevat näin kunnille aikaisemmin vastaan. Esitetyistä mailista laskennallisia kustannuksia tulee nostaa yli 65-vuotiaitten ikäryhmissä.

Terveydenhuollon laskennallisten kustannusten kriteerinä pyritään käyttämään tutkittua tilastotietoa sairastavuudesta ja hoidon kustannuksista. Tätä pyrkimystä voidaan pitää oikeudenmukaisena ja järjestelmää selkeyttävänä. Vammalsuus on jätetty kriteerinä kokonaan pois, vaikka vammaisten määrällä on vaikutus niin terveydenhuollon kuin sosiaalihuollonkin kustannuksiin.

Kun terveydenhuollon kustannusten laskennassa on pyritty käyttämään tutkittua tilastotietoa, sosiaalihuollon osalta esityksessä on otettu askel taaksepäin. Lastensuojelun tarpeen aiheuttamia huomattavia alueellisia kustannuseroja uudistuksessa ei oteta enää huomioon ollenkaan, vaan lastensuojelun kustannukset on sisällytetty ikärankteen mukaisiin kustannuksiin. Tämä on sel-

P.T.
M.R.

keä epäkohta, eikä sitä voida perustella kustannusten tasauksen oikeudenmukaisuudella tai selkeydellä.

Vieraskielisten määrä ja koulutustaso vaikuttavat selvästi palvelujen tuottamisen kustannuksiin. Nämä tekijät esitetty maili ottaa huomioon entistä paremmin.

Työttömyyden painoarvoa pitää nostaa selvästi. Työttömyys aiheuttaa korkeita kuluja kunnille monine kerrannaisvaikutuksineen, lisäksi kuntien vastuuta mm. pitkäaikaistyöttömyydestä on jatkuvasti lisätty.

Pitkät välimatkat, vesistöisyys ja harva asutus aiheuttavat suoraan merkittäviä kustannuksia peruspalveluiden tuottamisessa. Uusi syrjäisyystekijä ei huomioi tätä riittävästi, kun nykyisen sosiaali- ja terveydenhuollon syrjäisyysskorotus jää kokonaan pois. Saaristo-osakuntien erityisolosuhteita ei järjestelmässä huomioida.

Työpaikkaomavaraisuus on uusi kriteeri, jota ei ole esityksessä pystytty perustelemaan. Elinkeinpolitiikan kustannusten kanssa valtionosuudella ei ole mitään tekemistä ja kannustavuuselementtin on kyseenalainen. Kunnan oman elinkeinopolitiikan mahdollisuudet vaikuttaa työpaikkaomavaraisuuteen ovat rajalliset; esimerkiksi maantieteellä tai valtion harjoittamalla aluepolitiikalla voi olla siihen suurempi vaikutus. Kun työpaikkaomavaraisuudessa mennään yli sadan prosentin, onko kyse silloin hyvin hoidetusta elinkeinopolitiikasta vai siitä, että kunta ei pysty hoiduttamaan asukkaita (huono kaavoitus-, asuntopolitiikka, heikot peruspalvelut?).

Koelaskelmissa on vertailussa otettu mukaan myös vuoden 2010 järjestelmämuutoksen tasaus samanlaisena kuin nykyisessä järjestelmässä. Tämän erän mukana olemiselle uudistuksen jälkeen ei ole perusteita.

Verotuloihin perustuva valtionosuuden tasaus

Verotuloihin perustuvassa tasauksessa tasausraja nousee esityksessä muiden pohjoismaiden mallin mukaisesti niin, että se olisi Suomessa 100 %. Tätä on pidettävä perusperiaatteena hyvänä esityksenä, millä tasataan hyvin erilaisia veropohjia kuntien välillä. Tasauksesta esitetään kattavaksi pois osa eli tasauslisäprosentti olisi 80. Tasauksa saavien kuntien ns. omavastuuosuus on liian korkea ja muuttaa nykyistä järjestelmää vähemmän tasaavaan suuntaan.

Kiinteistövero tulisi palauttaa kokonaisuudessaan tasausjärjestelmään.

Siirtymätasauksen kesto ja porrastus

Aikana, jolloin valtionosuuksia on muutenkin leikattu, pitäisi uudistuksessa menettävälle kunnille antaa enemmän aikaa sopeutua.

LIEKSAN KAUPUNKI

Käyntiosoite: Rantalanitie 6, 81720 Lieksa | Puh. 04010 44000 | Fax (013) 525 050 | Kirjamo@lieksa.fi | www.lieksa.fi
Laskutusosoite: PL 5454, 70701 Kuopio | OVT-tunnus: 003701693216 | Operaattori/valittaja: 003714377140 (Enfo) | Y-tunnus: 0169321-6

LIEKSAN KAUPUNKI

Käyntiosoite: Rantalanitie 6, 81720 Lieksa | Puh. 04010 44000 | Fax (013) 525 050 | Kirjamo@lieksa.fi | www.lieksa.fi
Laskutusosoite: PL 5454, 70701 Kuopio | OVT-tunnus: 003701693216 | Operaattori/valittaja: 003714377140 (Enfo) | Y-tunnus: 0169321-6

LIITE 6

3.3.2014

71

Muutoksenhaku- kielto ja sen peruste	☒ Koska päätös koskee vain valmistelua tai täytäntöönpanoa, kuntalain 91 §:n nojalla tästä päätöksestä ei saa tehdä oikaisuvaatimusta eikä kunnallisvalitusta. ☐ Muu peruste, mikä Pöytäkirja pidetään yleisesti nähtävillä 11.3.2014.
---	--

KUNTALOMAKE nro 3072 .: 95

Liitetään otteeseen / päätökseen

Asianmukaisesti allekirjoitetusta ja tarkistetusta pöytäkirjasta kirjoitetun otteen oikeaksi todistaa
Lieksan kaupunginkansliassa 3. maaliskuuta 2014

Toimistonhoitaja Mirja Turunen

Valtiovarainministeriö

Kunta- ja aluehallinto-osasto

Lausuntopyyntö VM064:01/2012

Lieksan kaupungin lausunto selvitysmiehen luonnoksesta hallituksen esitykseksi valtionosuusjärjestelmän uudistamisesta

Yleistä valtionosuusuudistusesityksestä

Kunnan peruspalvelujen valtionosuudella ja siihen kuuluvalla verotuloihin perustuvalla valtionosuuksien tasauksella pyritään turvaamaan kuntien mahdollisuudet järjestää riittävän yhtenäiset peruspalvelut eri osissa maata kohtuullisella vero- ja maksutasolla.

Selvitysmiehen esityksessä valtionosuusjärjestelmän uudistamisesta pyritään uudistamaan ja selkeyttämään valtionosuuksien määräytymiskriteereitä. Kriteerien vähentäminen, niiden perustuminen todettuihin kustannusvaikutuksiin sekä laskennan yksinkertaistaminen ovat kannatettavia tavoitteita, ja uudistus on siten tarpeellinen.

Ehdotettavat kriteerit

Uuden järjestelmän peruspalvelujen valtionosuuden laskennalliset kustannukset perustuvat keskeisesti ikäryhmittäisiin kustannuksiin ja sairastavuuteen. Ikäryhmähinnoittelun yhdistäminen yhteen hintaan ikäryhmää kohti yksinkertaistaa laskelmia.

Ikärakenteen painoarvoa laskennallisissa kustannuksissa on laskettu ja samalla painopistettä on muutettu nuorempiin ikäryhmiin. Muutoksen siirtymä on aivan liian jyrkkä. Varsinkin Itä-Suomessa väestön elinikä on koko maata alhaisempi ja viimeiset sekä usein kalliit hoitokustannukset tulevat näin kunnille aikaisemmin vastaan. Esitetystä mallista laskennallisia kustannuksia tulee nostaa yli 65-vuotiaitten ikäryhmissä.

Terveystieteiden laskennallisten kustannusten kriteerinä pyritään käyttämään tutkittua tilastotietoa sairastavuudesta ja hoidon kustannuksista. Tätä pyrkimystä voidaan pitää oikeudenmukaisena ja järjestelmää selkeyttävänä. Vammaisuus on jätetty kriteerinä kokonaan pois, vaikka vammaisten määrällä on vaikutus niin terveydenhuollon kuin sosiaalihuollonkin kustannuksiin.

Kun terveydenhuollon kustannusten laskennassa on pyritty käyttämään tutkittua tilastotietoa, sosiaalihuollon osalta esityksessä on otettu askel taaksepäin. Lastensuojelun tarpeen aiheuttamia huomattavia alueellisia kustannuseroja uudistuksessa ei oteta enää huomioon ollenkaan, vaan lastensuojelun kustannukset on sisällytetty ikärakenteen mukaisiin kustannuksiin. Tämä on sel-

keä epäkohta, eikä sitä voida perustella kustannusten tasauksen oikeudenmukaisuudella tai selkeydellä.

Vieraskielisten määrä ja koulutustaso vaikuttavat selvästi palvelujen tuottamisen kustannuksiin. Nämä tekijät esitetty malli ottaa huomioon entistä paremmin.

Työttömyyden painoarvoa pitää nostaa selvästi. Työttömyys aiheuttaa korkeita kuluja kunnille monine kerrannaisvaikutuksineen, lisäksi kuntien vastuuta mm. pitkäaikaistyöttömyydestä on jatkuvasti lisätty.

Pitkät välimatkat, vesistöisyys ja harva asutus aiheuttavat suoraan merkittäviä kustannuksia peruspalveluiden tuottamisessa. Uusi syrjäisyystekijä ei huomioi tätä riittävästi, kun nykyisen sosiaali- ja terveydenhuollon syrjäisyysskorotus jää kokonaan pois. Saaristo-osakuntien erityisolosuhteita ei järjestelmässä huomioida.

Työpaikkaomavaraisuus on uusi kriteeri, jota ei ole esityksessä pystytty perustelemaan. Elinkeinopolitiikan kustannusten kanssa valtionosuudella ei ole mitään tekemistä ja kannustavuuselementtikin on kyseenalainen. Kunnan oman elinkeinopolitiikan mahdollisuudet vaikuttaa työpaikkaomavaraisuuteen ovat rajalliset; esimerkiksi maantieteellä tai valtion harjoittamalla aluepolitiikalla voi olla siihen suurempi vaikutus. Kun työpaikkaomavaraisuudessa mennään yli sadan prosentin, onko kyse silloin hyvin hoidetusta elinkeinopolitiikasta vai siitä, että kunta ei pysty houkuttelemaan asukkaita (huono kaavoitus-, asuntopolitiikka, heikot peruspalvelut?).

Koelaskelmissa on vertailussa otettu mukaan myös vuoden 2010 järjestelmämuutoksen tasaus samanlaisena kuin nykyisessä järjestelmässä. Tämän erän mukana olemiselle uudistuksen jälkeen ei ole perusteita.

Verotuloihin perustuva valtionosuuden tasaus

Verotuloihin perustuvassa tasauksessa tasausraja nousee esityksessä muiden pohjoismaiden mallin mukaisesti niin, että se olisi Suomessa 100 %. Tätä on pidettävä perusperiaatteena hyvänä esityksenä, millä tasataan hyvin erilaisia veropohjia kuntien välillä. Tasauksesta esitetään leikkavaksi pois osa eli tasauslisäprosentti olisi 80. Tasausta saavien kuntien ns. omavastuuosuus on liian korkea ja muuttaa nykyistä järjestelmää vähemmän tasaavaan suuntaan.

Kiinteistövero tulisi palauttaa kokonaisuudessaan tasausjärjestelmään.

Siirtymätasauksen kesto ja porrastus

Aikana, jolloin valtionosuuksia on muutenkin leikattu, pitäisi uudistuksessa menettäville kunnille antaa enemmän aikaa sopeutua.